

Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning – vad är en ”tillfällig förändring”?

Försäkringskassans ställningstagande

En tillfällig förändring är en förändring som planeras bestå i högst sex månader.

Bakgrund

Rätten till omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning ska omprövas när förhållanden som påverkar rätten till bidraget respektive ersättningen ändras. Omprövning ska dock inte göras vid enbart tillfälliga förändringar. Detta framgår av 22 kap. 15 § socialförsäkringsbalken, SFB, respektive 50 kap. 14 § SFB.

Om föräldrarna har rätt till omvårdnadsbidrag och är oense om fördelningen av bidraget, ska det fördelas mellan dem i fjärdedelar med hänsyn till var barnet bor eller vistas. En tillfällig förändring av ett barns vistelse ska inte påverka fördelningen av bidraget. Detta framgår av 22 kap. 7 § SFB.

I förarbetena till de ovan nämnda bestämmelserna definieras inte vad som avses med en ”tillfällig förändring”. För att rättstillämpningen inom Försäkringskassan ska bli likformig behövs det därför ett rättsligt ställningstagande som klargör vad som menas med tillfällig förändring vid tillämpningen av 22 kap. 7 och 15 §§ SFB samt 50 kap. 14 § SFB.

Överväganden

Det finns som ovan konstaterats inte något uttalande i förarbetena om vad som i de nu aktuella situationerna avses med tillfällig förändring. Däremot framgår vad gäller fördelning av omvårdnadsbidrag mellan föräldrarna att det vid tillfälliga förändringar inte finns anledning att ompröva rätten till omvårdnadsbidraget eftersom föräldrarnas ekonomiska situation inte förändrats och det rör sig om tidsbegränsade situationer (prop. 2017/18:190 s. 91).

Motsvarande skrivning om att det är en tillfällig förändring och att ”föräldrarnas ekonomiska situation inte förändrats och det rör sig om tidsbegränsade situationer” finns även för andra situationer. Det gäller vid avbrott i omvårdnaden som varar högst sex månader (prop. 2017/18:190 s. 91) och vid vård på institution som varar högst sex månader (a. prop. s. 92).

I dessa situationer anses alltså en förändring som avses bestå under högst sex månader vara tillfällig. Försäkringskassan anser att tillfällig förändring bör tolkas på samma sätt inom handläggningen av förmånen omvårdnadsbidrag. Vad gäller merkostnadsersättning finns det i förarbetena inte motsvarande skrivningar om när en förändring är tillfällig. Av Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (2006:07) om tillfälligt ändrade förhållanden för person som uppbär handikappersättning framgår att Försäkringskassan anser att rätten till handikappersättning inte behöver omprövas om en person under högst sex månader har lägre merkostnader eller ett minskat hjälpbehov. Det finns inte anledning att göra en annan tolkning av när rätten till merkostnadsersättning kan omprövas vid tillfälliga förändringar än vid bedömningen av motsvarande fråga inom omvårdnadsbidrag och handikappersättning. Med en tillfällig förändring bör således inom både prövningen av rätten till omvårdnadsbidrag och av rätten till merkostnadsersättning avses en ändring som planeras bestå under högst sex månader.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

22 kap. 7 och 15 §§ socialförsäkringsbalken

50 kap. 14 § socialförsäkringsbalken

Prop. 2017/18:190

Mikael Westberg

Anna Haglund